

DIT WAS OMD ROTTERDAM 2021!

Met bijna 60 deelnemende monumenten, 55 activiteiten en maar liefst zeven routes om mee op pad te gaan, konden de bezoekers van Open Monumentendag Rotterdam de monumentale kant van de Maasstad in volle glorie ervaren. Van noord tot zuid ging iedereen begeleid of zelfstandig op pad. Opvallend – maar niet toevallig – was de grote diversiteit aan bezoekers, iets waar het OMD Rotterdam-team bewust aan werkt. Met dit jaar ‘inclusiviteit’ als landelijke focus, koos Rotterdam voor het thema ‘Het Rotterdamse koloniale en slavernijverleden’. Daarmee voegt OMD Rotterdam de daad bij het veel gebezigde woord.

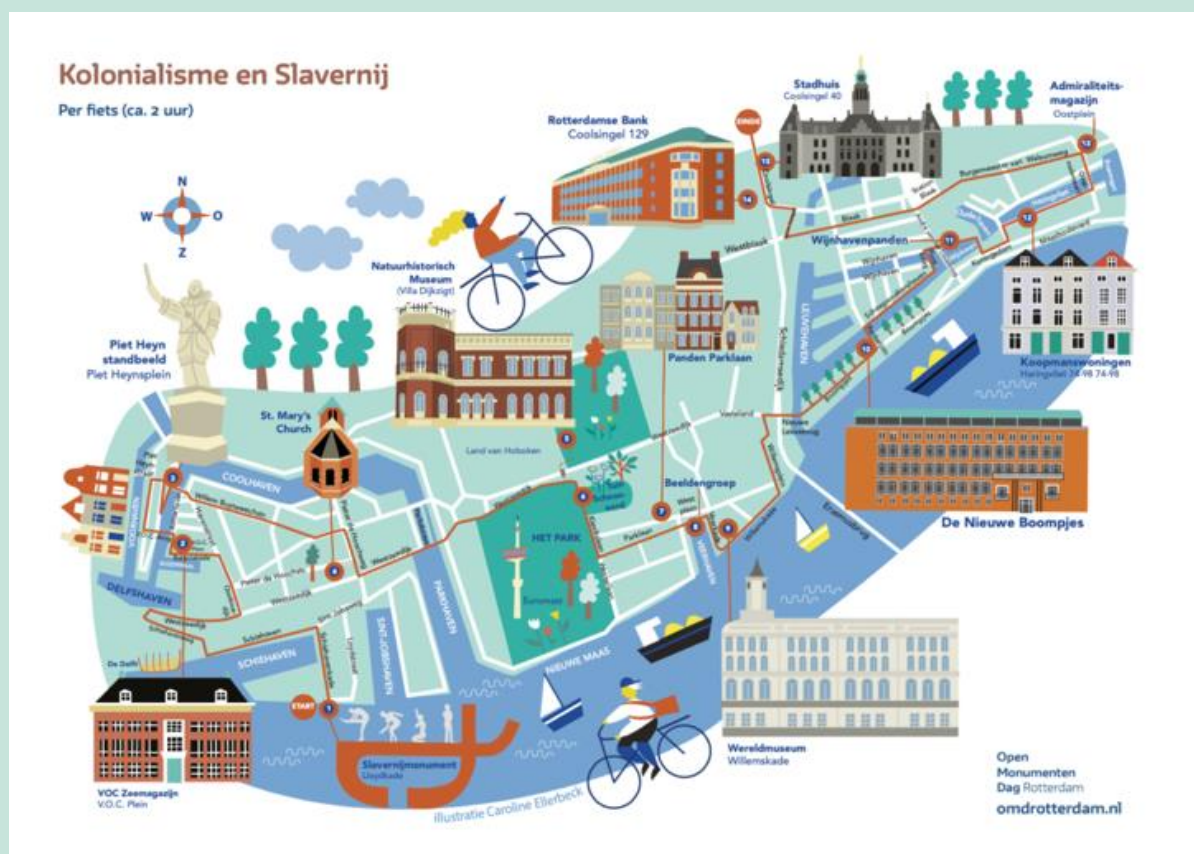

Muzikanten van OMD-deelnemer Batavierhuis, bij de opening bij het Veerhuis. Foto Bas Czerwinski

Rotterdamse koloniale en slavernijverleden

Na dit weekend zullen veel meer Rotterdammers en bezoekers de Maasstad kennen als de monumentale stad die het óók is. Een stad die zich in reactie op vele historische gebeurtenissen ontwikkelde tot de stad die het nu is. Dit jaar stond tijdens het tweedaagse evenement het koloniale en slavernijverleden van Rotterdam centraal. Maar liefst één op de acht Rotterdammers heeft een directe link met het koloniale en slavernijverleden, maar veel Rotterdammers weten dat niet. Uit onderzoek blijkt dat er – ondanks het bombardement op de stad – wel degelijk nog sporen van dit verleden aanwezig zijn.

Een aantal van die sporen namen wij op in de nieuwe route ‘Kolonialisme en Slavernij’.” Honderden bezoekers ontdekten deze sporen tijdens OMD, begeleid door een gids of zelfstandig met de nieuwe en [gratis te downloaden routekaart](#). Open Monumentendag Rotterdam baseerde zich op de uitkomsten van het onderzoek dat de gemeente Rotterdam recentelijk naar deze geschiedenis liet doen. Hiermee hopen we een mooie basis te hebben gelegd voor het informeren van een breed publiek over en betrekken bij dit belangrijke thema.

De speciaal voor het thema van dit jaar ontwikkelde Kolonialisme en Slavernij-route. Beeld Caroline Ellerbeck

Tijdens de Dag van de Architectuur een indrukwekkende preview

OMD was al vroeg actief in de stad aanwezig dit jaar. Juni is de maand van de Rotterdamse Architectuur (RA Maand). Aandacht voor monumenten mag dan natuurlijk niet ontbreken! Op de Dag van de Architectuur gaf OMD daarom een signaal af. Nyanga Weder en collegadansers, o.a. van het HipHophuis, zetten het thema van OMD 2021 dansend op de kaart. Door de banya op het dak van De Nieuwe Boompjes te dansen – de plek waar ooit een grote werf stond voor koloniale handel – brachten zij een indrukwekkende ode aan dit verleden. De film die van deze performance werd gemaakt, door filmmaker Bouba Dola, werd veelvuldig gedeeld op sociale media. Tijdens de Dag van de Architectuur gaven ze twee live performances in het maritieme district.

Link: het koloniale en slavernijverleden van Rotterdam dansend op de kaart gezet.

Nyanga Weder, gekleed in een koto, brengt een indrukwekkende ode aan het verleden. Foto Eric Fecken Fotografie

OMD Rotterdam gastspreker landelijke opening in Weert

De volgende activiteit vond plaats op 10 september. OMD Rotterdam was door de landelijke organisatie van OMD uitgenodigd om iets te vertellen over de Rotterdamse aanpak op de centrale opening in Weert, in aanwezigheid van prof. mr. Pieter van Vollenhoven. Prof. mr. Pieter van Vollenhoven heeft in Rotterdam op school gezeten en nam met belangstelling de nieuw ontwikkelde routes in ontvangst.

Een box van prof. mr. Pieter van Vollenhoven voor bestuurslid Gerold Kort en projectleider Anouk Estourgie. Foto Maarten Mooijman

Langs verleden varen vanaf Veerhuis

Op vrijdag 10 september opende het evenement bij Het Veerhuis (1917) in Schiedamschen dijk, waar na de restauratie en herbestemming een nieuwe culturele bestemming wacht. Hier namen honderden werknemers van de Rotterdamse Droogdok Maatschappij (RDM) dagelijks de veerboot richting het RDM-terrein aan de zuidoever. De Dockyard V – een historisch RDM-stoomschip – nam genodigden mee langs een stukje van de nieuwe OMD-route ‘Kolonialisme en Slavernij’. Zo waren het Slavernijmonument Rotterdam aan de Lloydkade en het Wereldmuseum aan de Willemskade te zien. Peggy Wijntuin, initiator van het slavernijmonument, was daarbij aanwezig, net als Albertine Duin-Van Lynden (bekend van Prospektor/VPRO podcastserie ‘De plantage van onze voorouders’). Beide dames vertelden dit jaar hun persoonlijke verhaal bij een specifieke monumentale plek in de stad, in aansluiting op het thema. Om die reden was bovendien het OMD-team uit Paramaribo te gast, waarmee OMD Rotterdam nauw samenwerkte. Drie video’s – geproduceerd in samenwerking met OPEN Rotterdam – toonden de route ‘Kolonialisme en Slavernij’ in Rotterdam en de route die in Paramaribo werd afgelegd voordat de handelswaren de Rotterdamse havens bereikten.

Simpelweg door te informeren over dit verleden en verschillende mensen een podium te geven, worden verschillende geluiden hoorbaar en verschillende Rotterdamse geschiedenissen zichtbaar.

De organisatie van OMD Paramaribo in gesprek met Wim Pijbes op de Dockyard V, varend erfgoed van het Maritiem Museum. Foto Bas Czerwinski

OMD Rotterdam 11 en 12 september

Hoewel het KNMI lang anders deed vermoeden, werd het uiteindelijk prachtig OMD-weer! Goed nieuws voor de grote getalen mensen die lopend of op de fiets een bezoek brachten aan een van de bijna 60 deelnemende monumenten, met een van de 55 activiteiten meededen of aan een van de zeven routes deelnamen. Naast de vier bestaande routes en de koloniale-en-slavernijroute was er dit jaar ook een speciale route voor kinderen en een route ontwikkeld langs de drie Schieën. De routes zijn het hele jaar gratis te downloaden en zowel te fietsen als te wandelen.

Naast de thematische activiteiten en monumenten zijn er elk jaar een aantal publiekstrekkingen aan te wijzen. Koningshavenbrug 'De Hef' was ook dit jaar weer – na een jaar afwezigheid – in een mum van tijd volgeboekt. De spoorweghefbrug uit 1927 blijft voor velen indrukwekkend en met name natuurlijk het uitzicht van bovenaf. Studio de Bakkerij maakte een theatrale rondleiding door Van Nelle die populair was bij kinderen, hun ouders én...oud-werknemer Bert de Vries! Hij werkte 30 jaar bij Van Nelle, was de allerlaatste werknemer en deed er naar eigen zeggen de deur dicht. Met zijn weetjes wist hij de kinderen en acteurs ook nog wat bij te brengen. De voorstellingen worden ook altijd gegeven aan Rotterdamse (basisschool)schoolklassen, waaronder het bijzonder onderwijs. Hier wordt jaarlijks zeer enthousiast op gereageerd en gebruik van gemaakt. In andere jaren vonden deze voorstellingen in de week voor OMD plaats, maar gezien de nog wankelende coronasituatie net na de zomervakantie, hebben we vooraf besloten deze voorstellingen te verplaatsen naar najaar 2021 of het voorjaar van 2022. De klassen hebben dus nog iets interessants én heel leuk in het vooruitzicht!

Onze vaste partner UrbanGuides zorgde ook dit jaar weer voor de rondleidingen mét gids. Zij werden zo door het thema gegrepen dat ze zich extra hebben ingespannen om zo goed mogelijk beslagen ten ijs te komen. Zo hebben ze onder andere onderzoek in het Stadsarchief verricht om een blijvende rondleiding over het koloniale verleden van Van Nelle te kunnen aanbieden, waarvan OMD-bezoekers de primeur hadden.

In Saint Mary's Church, de plek waar een groep vrouwen ooit een brief aan de koning schreven om slavernij aan de kaak te stellen, organiseerde Roterodamum een themalezing.

Nieuwe deelnemers als Villa van Waning (die op zaterdag het monumentenschildje kreeg) en het Batavierhuis, konden op veel bezoek rekenen. Bezoekers reageerden ook erg enthousiast op hun bezoek aan The Slaak, sinds vorig jaar een nieuwe deelnemer, maar ook bij 'gouwe ouwen' liep het lekker door.

Jeroen Lavèn (Kunstinstituut Melly):

"Wij hebben ervan genoten. Nieuwe publiek, bekend publiek en mensen die zomaar voorbij lopen en de vlag van Open Monumentendag zagen hangen en benieuwd waren."

Martine Verduyn (Begraafplaats Hillegersberg en Hillegondakerk):

"We hebben een geweldig weekend gehad, en wat een bof met het weer. Uiteindelijk hebben we wel 250 bezoekers gehad, zo leuk."

Kinder-/familievoorstelling van Studio de Bakkerij bij Van Nelle. Foto Maarten Mooijman

Communicatie; landelijke en zelf internationale aandacht!

De vele positieve reacties op de mooie illustraties van vorig jaar, gemaakt door illustrator Caroline Ellerbeck, hebben ons doen besluiten haar weer te vragen voor het ontwerpen van posters en routes. Op zogenaamde CAR-frames hingen A0-formaat OMD-posters door de stad. Door het verspreiden van raamposters via de deelnemende panden hebben we het bereik en de herkenbaarheid vergroot. Mens & Monumentportretten, gefotografeerd door Eric Fecken met interviews van Priscilla de Putter werden via sociale media verspreid om de relevantie van monumenten voor huidige Rotterdammers inzichtelijk te maken.

De positieve ervaring met onze samenwerking met jongerenomroep Open Rotterdam hebben we dit jaar voortgezet en zelfs uitgebreid. Open Rotterdam heeft een uitzending gemaakt over de route met betrekking tot het koloniale en slavernijverleden van Rotterdam en daarnaast hebben Open Rotterdam en OMD Rotterdam intensief samengewerkt met de organisatie van OMD Paramaribo om [een gezamenlijke uitzending te maken over dit thema](#). Er zijn door deze samenwerking veel nieuwe contacten en inzichten ontstaan. Zie de OMD-website voor de twee afleveringen van OMD & Open Rotterdam: www.omdrotterdam.nl

Tot onze verrassing maakte Open Rotterdam, op eigen initiatief, ook nog een bijzonder leuk item over het programma dat studenten van EMI samen met enthousiaste bewoners organiseerden rond het Stuhlemeiercomplex. Uit [deze reportage](#) is op te maken dat Rotterdammers die al 20 jaar in Rotterdam wonen totaal verrast zijn, vanwege onze Tuindorpenroute, door de bijzondere architectuur van deze wijk.

Verder was er aandacht van de Havenloods en een mooi artikel in het AD [artikel OMD 2021](#), stond er een flinke publicatie in de Kroniek (het blad van Roterodamum) en een publicatie van 4 pagina's in Erfgoed Magazine (landelijk).

Zeer verheugd en trots zijn we met wederom de landelijke mediabelangstelling dit jaar: RTL 4 maakte een uitgebreid item over OMD Rotterdam voor Koffietijd, met daarin [een interview met OMD bestuurslid Gerold Kort](#).

Nog meer landelijke aandacht voor zowel OMD Rotterdam als bestuurslid Gerold Kort door de opname van een filmpje over Saint Mary's Church voor de landelijke OMD campagne: [Gerold Kort over Saint Mary's Church](#). Documentairemaker Tim van het Hoff maakt in coproductie met NTR een documentaire voor NPO2 over de omgang met omstreden erfgoed, onder de werktitel 'De Beelden van Piet Hein'. *'De zeevaarder is een handig haakje en goed voorbeeld om het over het bredere fenomeen te hebben. Het is dus niet zo dat we enkel gefocust zijn op zijn Rotterdamse standbeeld, maar vooral ook over 'denkbeelden' uit en over die periode en wat dat voor de toekomst betekent'*. Hijzelf en zijn cameraploeg liepen mee met een OMD groep, onder leiding van een gids van UrbanGuides, die de koloniale-en-slavernijverleden-route van Rotterdam volgden. Dus ook vanuit die hoek komt er aandacht voor het monumentale erfgoed van Rotterdam.

We hebben veel complimenten over de mooie informatieve website ontvangen. We hopen steeds minder gebruikt te hoeven maken van het ingebouwde reserveringssysteem, maar voor dit jaar heeft het ons weer fantastisch geholpen om ondanks de coronaomstandigheden toch een zo vol mogelijk programma te hebben kunnen aanbieden. In bijlage I een overzicht met betrekking tot de aantallen (unieke) bezoekers aan de website.

Open 11 - 12 sept Monumenten Dag Rotterdam

Download de gratis routes

omdrotterdam.nl

Een van de posters die in A0-formaat in CAR-frames door de stad hingen. Beeld Caroline Ellerbeck

Organisatie

Net als vorig jaar, was ook in de afgelopen editie de projectbegeleiding in handen van Cultuur & Vliegwerk van Anouk Estourgie. De communicatie werd verzorgd door Studio Goldfinch van Priscilla de Putter. Het bestuur van Stichting Open Monumentendag Rotterdam is hen zeer dankbaar voor hun brede visie op het vertellen van het verhaal van de stad en de manier waarop ze de Open Monumentendagen 2021 tot een levendig en toegankelijk evenement hebben gemaakt. Het bestuur is voornemens de komende jaren gezamenlijk verder te bouwen aan inclusieve Open Monumentendagen die de Rotterdamse monumenten op een verfrissende manier op de kaart blijven zetten.

Conclusie

Het was prachtig weer, we konden een mooi, vol programma aanbieden, met veel opengestelde panden, routes die op eigen gelegenheid gewandeld of gefietst konden worden. We hebben een actueel thema voor een breed publiek toegankelijk(er) gemaakt en een diverser publiek getrokken. We willen graag op deze voet verder en verheugen ons op volgend jaar!

Bezoeker van OMD en allerlaatste medewerker van Van Nelle, die destijds de deur heeft dicht getrokken, Bert de Vries. Foto OMD Rotterdam

BIJLAGE I OMD Stats

Bezoekersaantallen in augustus en september

1 aug t/m 1 sept: 3.400 online bezoekers

Piek: 19 augustus, 455 bezoekers

Reden: bericht over koloniale en slavernijroute

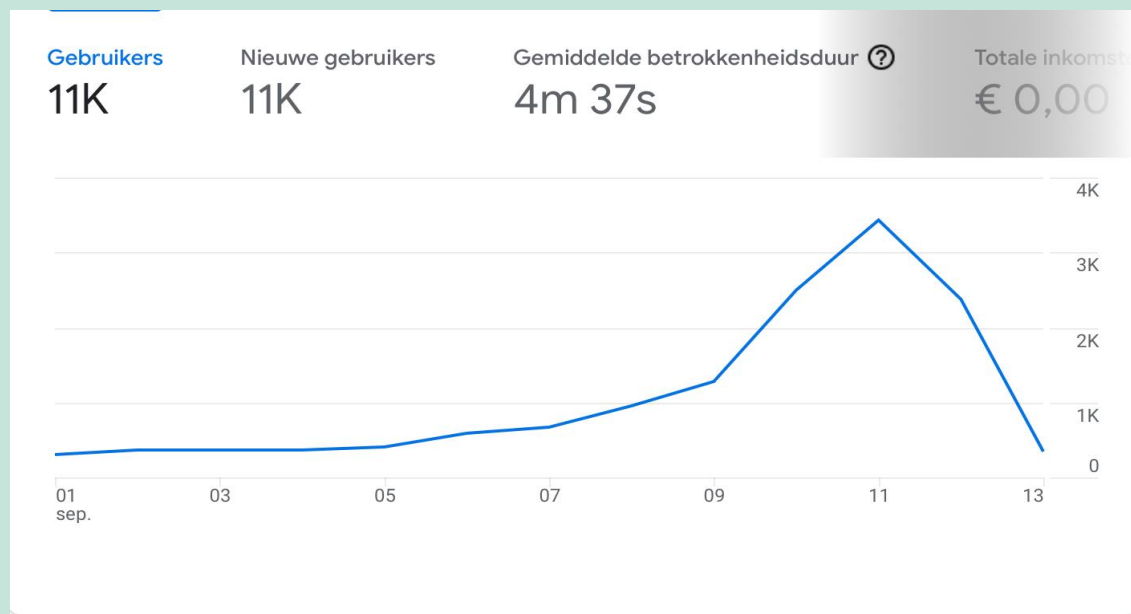
Open Monumentendag Rotterdam is bij Slavernijmonument Rotterdam.
Gepubliceerd door Instagram · 19 augustus · Instagram ·

De meeste restanten van het Rotterdamse koloniale- en slavernijverleden - pakhuizen, scheepswerven en koopmanshuizen - overleefden het bombardement op de stad niet. Maar uit onderzoek naar dit verleden blijkt dat er wel degelijk fysieke sporen over zijn. Een aantal van die plekken én de bijbehorende verhalen belichten we in de nieuwe [#route](#) Kolonialisme & Slavernij. Download 'm via omdrotterdam.nl/routes of ga op 11 - 12 sept mee met @urbanguides!
[#omdrotterdam2021](#)

1 sept. t/m 13 sept: 11.000 online bezoekers

Piek: za. 11 sept met 3.432 bezoekers

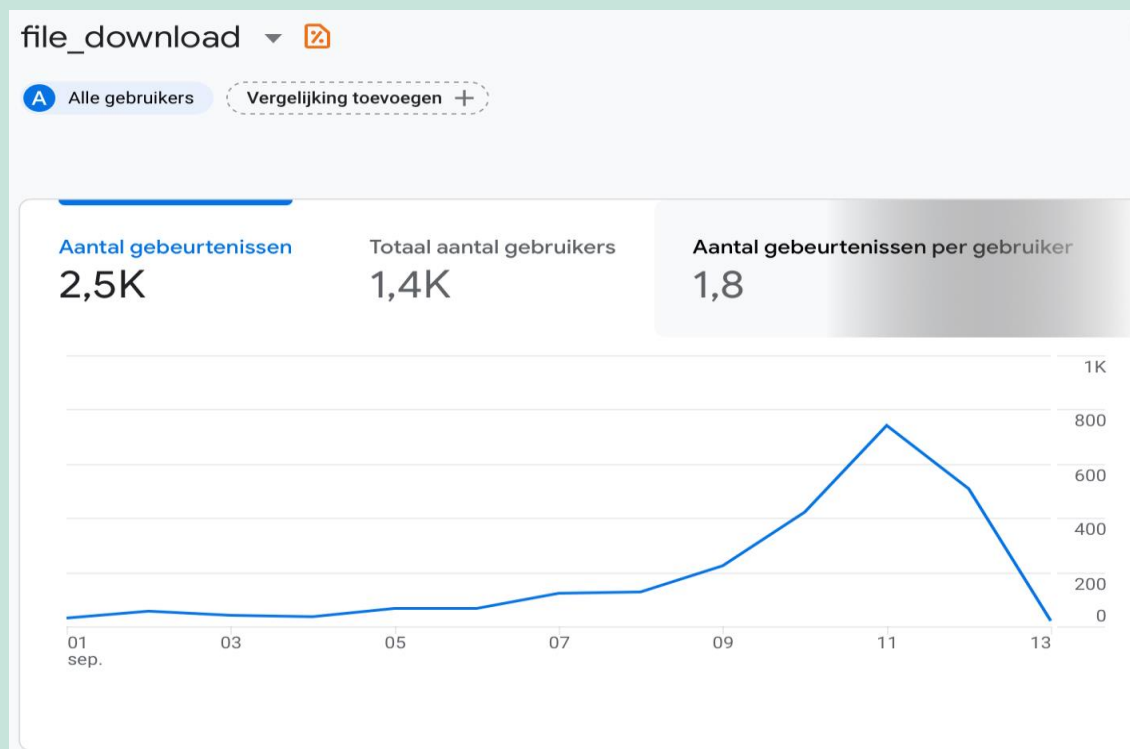

Best bekeken pagina's 1-13 september:

1. Monumenten: 14.050 keer bekeken door 4.616 mensen
2. Homepage: 13.950 keer bekeken door 7.410 mensen
3. Activiteiten: 8.707 keer bekeken door 2.876 mensen

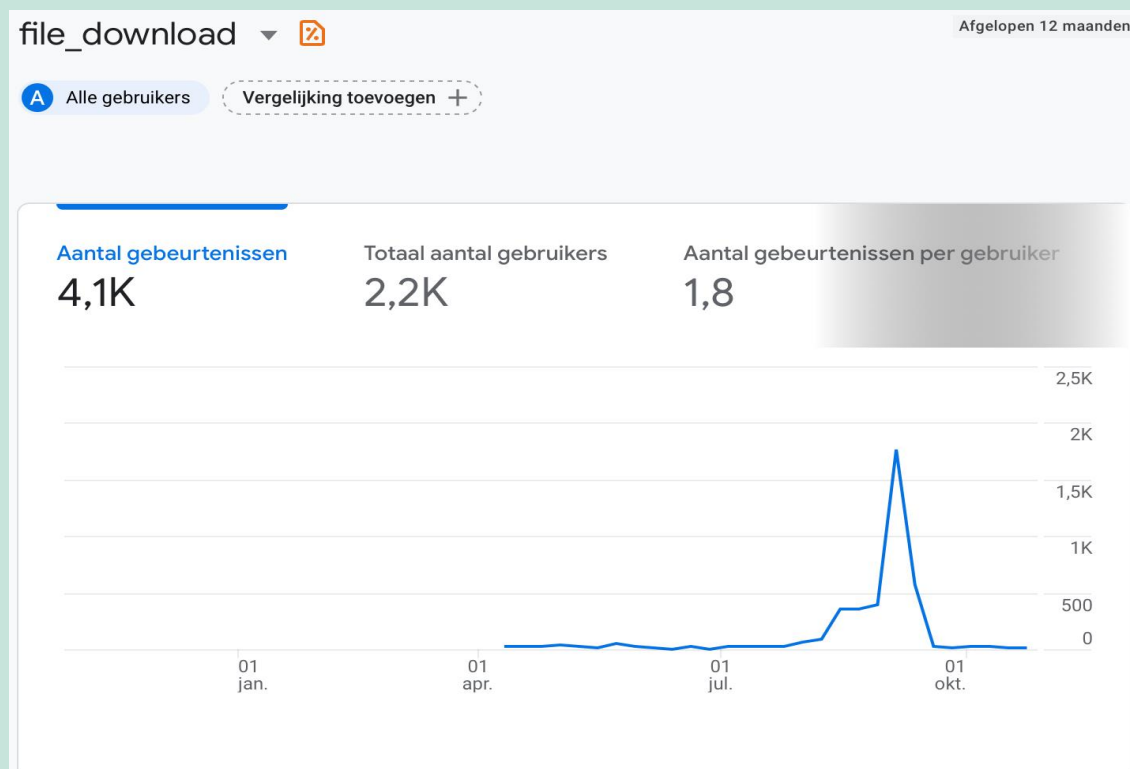
Paginatitel en schermklasse	+ Weergaven	Gebruikers	Nieuwe gebruikers	Weergaven per gebruiker
Totalen	103.301 100% van totaal	11.168 100% van totaal	10.832 100% van totaal	9,25 Gem. 0%
1 Monumenten – OMD2021	14.050	4.616	605	3,04
2 OMD2021 – Open Monumentendag Rotterdam 2021	13.950	7.410	6.512	1,88
3 Activiteit – OMD2021	8.707	2.876	233	3,03
4 Deze monumenten wil je niet missen op 11 en 12 september! – OMD2021	4.216	2.656	169	1,59
5 Routes – OMD2021	4.127	2.271	327	1,82
6 Activiteit reserveren – OMD2021	2.399	1.031	22	2,33
7 Rondgang Fenixloods II – OMD2021	1.989	1.271	288	1,56
8 Activiteiten – OMD2021	1.509	1.055	648	1,43
9 Specials – OMD2021	1.508	965	3	1,56

Download routes 1-13 september: 2.500 keer door 1.400 mensen

Download routes hele jaar (okt. 2020 t/m okt. 2021)

4.100 keer door 2.200 mensen

Online bezoekers okt. 2020 t/m okt. 2021: 16.000

Bijlage II: financiën OMD 2021

WINST- EN VERLIESREKENING 2021	
LASTEN	
Alle bedragen zijn inclusief btw	
Programmering monumenten	€ 32.574
Educatie	€ 11.728
Website	€ 5.891
Pr-middelen	€ 4.400
Communicatie	€ 10.981
Projectbegeleiding	€ 29.984
Algemene kosten	€ 4.855
	€ 100.413
BATEN	
Subsidies	
Gemeente Rotterdam	€ 49.999
Fondsen en sponsors	
overige fondsen en sponsors	€ 45.133
	€ 95.132
RESULTAAT	
Resultaat	€ -5.281
Kosten assurance-rapport inhoudelijk verslag 2020 t.b.v. de gemeente	€ -3.626

BALANS			
per 1 januari 2021			
Bankrekening	€ 27.847	Algemene Reserve	€ 21.433
Debiteuren	€ 16.500	Bestemmingsreserve verbetering website	€ 1.000
		Bestemmingsreserve versterking Algemene	
		Reserve door gemeente Rotterdam	€ 10.000
		Resultaat	€ 714
		Te betalen kosten	€ 11.200
Totaal	€ 44.347		€ 44.347

BALANS			
per 28 december 2021			
Bankrekening	€ 27.439	Algemene Reserve	€ 22.147
Debiteuren 2021	€ 17.000	Bestemmingsreserve verbetering website	€ -
		Bestemmingsreserve versterking Algemene	
		Reserve door gemeente Rotterdam	€ 6.374
		Resultaat	€ -5.281
		Te betalen kosten	€ 21.199
Totaal	€ 44.439		€ 44.439

Toelichting

Net zoals in 2020, werd in 2021 bij de OMD-organisatie ingezet op programmaonderdelen die zo min mogelijk last konden hebben van (een eventuele aanscherping van) de coronamaatregelen.

Waar in 2020 veel niet kon, konden in de editie van 2021 veel van de geplande onderdelen wel doorgaan. De organisatie heeft daarom besloten om wat extra kosten te maken, zodat de Rotterdamse OMD zo veel mogelijk gebruik kon maken van de landelijke en regionale publiciteit rondom het zeer goed uitgedachte thema.

Het verlies van circa € 5.300 is daarom geen verrassing. Het bestuur gaat in 2022 haar best doen om het evenement weer zo grandioos als in 2021 te laten plaatsvinden met daarbij een (licht) positief resultaat. Dit is in lijn met het gebruikelijke financiële beleid pre-corona.

Het kinderprogramma voor de basisscholen en voor het speciaal onderwijs heeft niet plaatsgevonden tijdens het OMD-weekend. Vanuit organisatorisch oogpunt wordt het beter geacht om dit deel van het kinderprogramma te laten plaatsvinden in het najaar van 2021 of het voorjaar van 2022.

De bestemmingsreserve voor de website uit 2020 ad € 1.000 is aangewend om een aantal voorziene verbeteringen aan de website door te voeren. Voor 2022 zijn deze verbeteringen niet voorzien en daarom is wordt er niet opnieuw een bestemmingsreserve opgenomen.

Tot slot is de bestemmingsreserve versterking Algemene Reserve door de gemeente Rotterdam verlaagd vanwege kosten voor het laten opstellen van een door De Jong Koster Accountants en Belastingadviseurs opgesteld 'assurance-rapport' over het inhoudelijke evaluatieverslag over het voorgaande verslagjaar 2020. Deze kosten zijn niet opgenomen in de winst-en-verliesrekening 2021, omdat de kosten meer verband houden met de opgebouwde bestemmingsreserve dan met de organisatie van de editie 2021.

Over het huidige verslagjaar 2021 hoeft Stichting Open Monumentendag Rotterdam van de gemeente geen assurance-rapport op te laten stellen. Ter verduidelijking: de bestemmingsreserve versterking Algemene Reserve stelt de Stichting beter in staat om het evenement voor te financieren. Tevens sluit deze aan bij het langjarige streven om de Algemene Reserve te verhogen naar een niveau dat in lijn is met onze jaarlijkse omzet.